

Rudolf Steiner

LUCIFER

GA 34

Articol publicat în iunie 1903 în revista «Lucifer-Gnosis», Berlin

Traducere după:

Rudolf Steiner

Luzifer

În Operele Complete articolul este inclus în
volumul «Lucifer-Gnosis 1903-1908», GA 34

Traducere de Lucian Mihai Popescu

©2009 BIBLIOTECA ANTROPOSOFICĂ pentru prezenta traducere
în limba română

Biblioteca antroposofică: www.spiritualrs.net

LUCIFER

Spiritul omenesc ce se străduiește a așezat o legendă plină de semnificații la începutul noii epoci. Ca o imagine a cutremurului produs în simțire și gândire de către Copernic, Galilei, Kepler, se înalță, la intrarea în epoca de care omenirea prezentului aparține încă, legendara statură a Doctorului Faust. Despre acest Doctor Faust se spunea: el „a așezat pentru o perioadă în spatele ușii și sub pupitru scrierile sfinte și apoi nu a dorit să mai fie numit teolog, ci a devenit un om din lume și își spunea doctor în medicină”. Oare omenirea crescută în lumea de reprezentări a Evului Mediu nu trebuie să fi simțit ceva asemănător în fața unor nume ca Galilei sau Copernic? Nu era ca și cum, cel ce credea în noile învățături despre construcția lumii, trebuia să „așeze în spatele ușii scrierile sfinte?” Nu sună oare cuvintele azvârlite de Luther împotriva concepției lui Copernic, ca strigătul unei inimi amenințate în credința sa: „Nebunul vrea să răstoarne toată astronomia, însă scrierile sfinte ne spun că Josua considera soarele în repaus și nu pământul?”

Sentimente scindate au pătruns la acea vreme cu o uriașă forță în sufletul omenesc. Pentru că în sfera cunoașterii au pătruns gânduri care păreau că se află în contradicție cu ceea ce se gândise timp de secole în legătură cu misterele lumii. – Aceste sentimente scindate și-au găsit oare liniștea în timpul scurs de atunci? Dar oare omul care ia în serios cele mai înalte nevoi ale cunoașterii nu se află pus, astăzi mai mult decât în trecut, în fața unor întrebări îngrijorătoare atunci când aruncă o privire asupra cursului spiritului științific? Telescopul ne-a deschis spațiul cerului, microscopul ne povestește despre ființe minuscule, iar acestea se alătură vieții accesibile privirii noastre obișnuite. Încercăm să privim înapoi în epoci ale pământului demult trecute în care trăiau încă viețuitoare dintre cele mai imperfecte și ne facem gânduri despre condițiile în care omul și-a început viața pe

pământ, dezvoltându-se treptat din forme de existență subordonate. Când vine însă vorba de ceea ce trebuie numit drept determinarea cea mai înaltă a omului, atunci gândirea prezentului ajunge la o incertitudine plină de deznădejde. Lipsa de curaj și de încredere pun stăpânire pe ea. Se dorește ca nevoilor „credinței”, dorurilor religioase ale inimii să li se indice un domeniu al lor propriu, în care cunoașterea științifică să nu aibă nici un cuvânt de spus. Se consideră că este întemeiat în natura omului faptul ca el să nu poată pătrundă niciodată cu știința sa acolo unde sufletul își are patria. Numai în acest mod se crede că „adevărurile religioase” pot fi apărate în fața aroganței rațiunii științifice. «Știința voastră nu poate pătrunde niciodată până la lucrurile despre care vorbește „credința”» – aceasta este replica dată cercetătorilor naturii care se încumetă să vorbească despre binele cel mai înalt al ființei omului. Teologul Adolf Harnack, care cu a sa Esența creștinismului a făcut o adâncă impresie asupra multora dintre contemporanii noștri, explică acest lucru astfel: „Știința nu poate să cuprindă și să mulțumească toate nevoile spiritului nostru” ... „Ce deznădăjduire ar fi pentru omenire dacă cea mai înaltă pace pe care o poate dobândi, precum și claritatea, certitudinea și forța pentru care se luptă, ar fi determinate de măsura științei și cunoașterii” ... „Știința nu poate să dea un sens vieții – asupra întrebărilor De unde, Încotro și În ce scop, ea poate la fel de puțin să ofere astăzi un răspuns, ca și în urmă cu două sau trei mii de ani. Ea ne învață pe deplin despre ceea ce este real, rezolvă contradicții, cuprinde fenomenele și corectează iluziile simțurilor și reprezentărilor noastre.” ... „Religia, adică iubirea de Dumnezeu și de oameni este cea care dă vieții un sens.” Cei ce apleacă urechea la astfel de cuvinte nu știu să interpreteze semnele epocii. Și cu atât mai puțin sunt în stare să înțeleagă cerințele spiritului omenesc în strădania sa. Nu este vorba de faptul că astăzi sunt încă milioane de oameni ce se simt satisfăcuți când aud un astfel de discurs. Aceștia consideră că nu avem nevoie să „așezăm în spatele ușii” cărțile noastre de credință. Pentru că acești oameni credincioși

nu pot aborda reprezentările învățaților despre soare și lună, despre cele mai mici viețuitoare sau despre mersul evoluției pământului. Însă nu aceste milioane sunt cei ce vor forma gândurile omenirii viitoare. Cei ce duc mai departe construcția spiritului își pun cu totul alte întrebări. Chiar dacă în prezent poate că ei sunt în număr mai mic. Ei sunt însă cei ce pregătesc în prezent terenul pentru viitor. Ei sunt aceia care, în cele spuse de știința de astăzi, caută sensul vieții, caută pe „De unde”, „Încotro”, „În ce scop”. Astfel ei realizează ceea ce împlinea preotul egiptean în urmă cu mii de ani, când căuta acest sens al vieții în mersul stelelor, în activitatea oamenilor. Ei nu vor nici o scindare între știință și credință.

Chiar dacă nu le este clar ceea ce îi mână spre o astfel de voință, acești oameni au însă un sentiment pentru ceea ce este corect. Ei presimt cel puțin că întreaga așa-zisa credință s-a născut din comoara de știință dobândită în epoci trecute. Mergeți înapoi în perioade anterioare. În „realitățile” pe care omul le percepea, vedea de asemenea și puterile spirituale ale lumii care îi conduceau deciziile scrise în cartea destinului său. Scara cunoașterii sale îl conducea de la viermele ce se târăște pe pământ până la dumnezeul său. „Credința” sa nu era altceva decât știința pe care o dobândea pe treptele superioare ale acestei scări. Pe când astăzi se dorește să i se spună: ceea ce tu experimentezi nou legat de această „realitate concretă” nu trebuie să te abată de la credința părinților tăi. Ce ar spune însă acești părinți, dacă s-ar putea transpune în zilele noastre, referitor la aceste pretenții? Ei ar vorbi astfel: noi ne străduiam cu toată forța spre o credință care să fie în deplină armonie cu tot ceea ce știam noi despre lume. Noi v-am dăruit vouă știința și credința noastră. Voi ați crescut dincolo de știința noastră. Vouă vă lipsește însă forța ca să vă puneți în armonie credința cu știința voastră, așa cum am făcut noi. Și pentru că vă lipsește această forță, atunci vă spuneți că credința, pe care ați preluat-o de la noi, nu poate fi atinsă cu știința voastră. Însă credința noastră aparținea de știința noastră așa cum capul unui om este legat

de corpul lui. Noi căutam în ambele același izvor de viață. Și cu aceeași convingere v-am dăruit atât știința noastră, cât și credința noastră. Este imposibil să vreți să aveți o știință conform cu ceea ce vă învață ochii și instrumentele voastre și să aveți o credință conformă cu ceea ce ne învață pe noi spiritul nostru cugetător. Pentru că în acest caz știința voastră vi s-ar naște din sufletul vostru, pe când credința s-ar naște din al nostru. Ce ați face, dacă v-ați comporta în acest fel? În esență nu ați face altceva decât ceea ce știința voastră v-ar permite – ați construi mașini cu aburi și motoare electrice. Știința noastră însă avea puterea de a aduce mulțumire și nevoilor inimilor noastre.

Nu, nu o astfel de scindare corespunde naturii omului, ci impulsul de neînfrânt spre căutarea căii care pornește de la știință și duce la patria sufletului. De aceea cei ce iau ca necesară această scindare nu pot pregăti viitorul.

Aceasta este mai curând misiunea aceloră ce caută o știință care revelează sensul vieții. O știință care lămurește din sine însăși pe om asupra lui „de unde”, „încotro”, „în ce scop” și care are în sine forța religiei.

Idealurile noastre dobândesc forță deplină de orientare și susținere abia atunci când sunt transfigurate în sentimente religioase. Iar știința noastră, cunoașterea noastră abia atunci capătă sens și importanță, când dezvoltă germenii pentru idealurile noastre, care ne determină valoarea în cadrul existenței lumii. Ce mai viață înăbușită s-ar naște dintr-o știință din care nu ar strălumi nici un ideal! Marele filozof Johann Gottlieb Fichte îi judeca aspru pe cei ce duceau o astfel de viață închisă. „Idealurile nu se lasă exprimate în lumea reală, oricât de bine am ști să modificăm lumea după ele. Noi afirmăm numai că judecăm după ele realitatea, iar cei ce simt în ei forța pentru aceasta o și modifică. Sigur, acești oameni poate că nici nu știu nimic despre aceasta, poate că și pierd din ceea ce au fost odată; dar omenirea nu pierde nimic prin aceasta. Astfel este clar că înnobilarea omenirii nu revine numai acestora. Ea își va urma fără îndoială

drumul; asupra acelor oameni ar vrea natura binevoitoare să stăpânească și lor să le ofere la momentul potrivit ploaie și timp frumos, hrană sănătoasă și o circulație netulburată a sângelui și gânduri inteligente!” Supunerea deplină în fața acestei judecăți, nu stă în orientarea revistei noastre. Mai degrabă ea va susține, câtă vreme îi va fi dat să existe, faptul că, pentru înnobilarea omenirii, acei oameni sunt luați în considerare, care fac din sufletul lor casă pentru idealuri și oricine care nu va face acest lucru va avea ceva de pierdut. Cuvintele lui Fichte sunt expuse aici pentru a arăta felul în care vorbește despre omenire o mare personalitate gânditoare al cărei spirit nu posedă forța germinatoare a idealurilor; și de asemenea să indicăm și faptul că într-o astfel de personalitate există totuși o deplină claritate despre raportul dintre viață și ideal. Viața trebuie formată după ideal, – astfel trebuie să fie posibilă o armonie între ideal și viață.

Aceeași viață care, în afara omului om, trăiește în plante și animale, care dă formă cristalelor, creează în om idealurile care dau sens și importanță existenței sale. Cel ce nu înțelege printr-o cunoaștere limpede înrudirea acestor idealuri cu forța din stelele tăcute, din planta în creștere, acela va avea curând de suferit atunci când va trebui să creadă în puterea determinantă a acestor idealuri. Dacă pentru știința noastră legile naturii constituie ceva separat de sufletul nostru, atunci treptat vom pierde siguranța asupra acestuia din urmă. Avem încredere în legile naturii, pentru că ne constrânge la aceasta simțul natural al observației, care nu ne lasă să negăm ce ne spun ochii, urechile sau intelectul. Siguranța față de legile existenței spirituale va fi însă dobândită doar dacă aceste legi vor apărea într-o armonie plină de viață cu legile naturii. Atunci se va ști că acestea odihnesc la fel de sigur în cosmos, ca și legile luminii, ale electricității sau ale creșterii plantelor. De aceea respingea Goethe odată, ceea ce voia să se apropie de el sub forma credinței. El spunea că preferă să se ia după ce vede, așa cum făcuse Spinoza, marele său învățător. Dacă

observarea naturii conduce pe om mai departe în cunoaștere la ceea ce este Dumnezeu dător de direcție din sufletul său, atunci pentru el va fi o convingere tot așa de la sine înțeleasă că trebuie să-și urmeze idealurile, la fel cum soarele trebuie să se miște pe căile sale cerești. Un soare care ar ieși de pe căile sale obișnuite ar tulbura întreaga lume. Aceasta este ușor de înțeles. Faptul că același lucru îl determină și omul care nu-și urmează idealurile sale îl va înțelege însă numai cel ce recunoaște că același spirit este activ atât în căile pe care le urmează soarele, cât și în cele ale sufletului. Cel ce nu găsește o punte între cerul înstelat de deasupra sa și legea morală din lăuntrul său, cel ce separă știința de credință, în cazul aceluia om o lege o va tulbura curând pe cealaltă. Refuzul uneia sau a celeilalte sau chiar numai indiferența față de una dintre acestea două pare de neevitat.

Trăiesc destui astfel de oameni indiferenți printre noi. Aceștia se bucură de lumina și căldura soarelui, își satisfac nevoile de toate zilele impregnate în ei de forțele naturii. Și după ce au făcut aceasta, se delectează apoi cel mult cu un tip superficial de literatură și artă, care nu sunt altceva decât o copie, o oglindire a acestor nevoi de toate zilele, ținându-se cu timiditate departe de întrebările care schimbă lumea, întrebări care de mii de ani mișcă floarea spiritului omenirii. Nu răsună nimic în adâncul lor atunci când aud vorbindu-se despre nevoile „etern” ale omenirii, așa cum vorbea Fichte despre ele în *Determinarea omului*: „Îmi ridic cu îndrăzneală capul către stâncile amenințătoare ale munților, către vuietul cascadelor și către tunetul norilor ce plutesc pe mările de foc și spun: Sunt etern și vă desfid puterea! Prăbușiți-vă toate peste mine, tu, Pământ, și tu, Cer, amestecă-se toate într-un tumult sălbatic, și voi, Elemente cu toate, – faceți să spumege, să vuiască, măcinați în luptă sălbatică până la ultima particică a corpului pe care îl numesc al meu: – voința mea singură cu țelurile sale precise va pluti semeată și rece deasupra frământărilor întregului univers; pentru că eu mi-am apucat propria

determinare, iar aceasta vă întrece în durată; este veșnică, iar eu sunt la rândul meu veșnic, ca și ea.”

De ce oare sunt așa de mulți oameni indiferenți față de o astfel de determinare? Pentru că ei nu simt aceeași forță constrângătoare în fața legilor sufletului, așa cum simt față de legile existenței lor corporale. În esență astăzi sentimentul de scindare dintre credință și știință pe care oamenii îl simțeau în secolul XVI legat de figura lui Faust, are astăzi numai o altă formă. Faust voia să ajungă la spirit ca unul care știe. Poporul însă voia însă numai să creadă în spirit. În cartea despre Faust se poate așadar în mod evident vedea destinul lui Faust, adică încotro îl poartă în cele din urmă pe om siguranța, cutezanța de spirit, precum și că o consecință certă la care duce ar fi despărțirea de Dumnezeu...”

Indiferenții nu cred că cel ce se dedică spiritului este blestemat. Ei sunt de părere nu se poate ști nimic despre spirit; sau nu-și ridică clar în conștiință această problemă și nu se preocupă cât de puțin de ea. Cunoașterea naturii merge astfel înainte și odată cu ea toate cele ce sunt purtate și dezvoltate de ea. Cunoașterea spiritului degenerază sau cel mult se hrănește din sentimentele moștenite de la părinți, pe care unul le simte fără gânduri, altul le poartă indiferent în el, iar al treilea le ia în derâdere sau le osândește.

Dar nu este întotdeauna simpla indiferență sau gândirea critică cea care îi determină pe contemporanii noștri să se comporte astfel. În impulsurile grăbite ale zilelor noastre mulți ar avea nevoie numai de o jumătate de zi să se sfătuiască cu ei înșiși pentru a găsi în sufletele lor colțuri întunecate, din care să le vorbească voci, care în mod obișnuit sunt acoperite de iureșul lumii de afară. O astfel de retragere liniștită în sine de jumătate de zi ar putea duce la auzirea acestor voci, care spun cam așa: Este oare singurul destin al omului acela de a merge în întâmpinarea celor pe care i le aduce viața pentru ca apoi să fie brusc înlăturat din această viață? Dar nu este astăzi oare această preocupare numită tocmai „mersul înainte al omenirii”? Oare ceea ce

este avut în vedere prin aceasta constituie și într-un sens mai înalt un pas înainte? Sălbaticul necivilizat își satisface nevoia de hrană făcându-și anumite unelte simple cu care vânează animalele aflate în apropiere în pădure și sfărâmând cu mijloace primitive grânele pe care i le dăruiește pământul. Iar viața lui este înfrumusețată de ceea ce simte drept „iubire”, prin care înțelepciunea îl ridică măcar deasupra animalelor. Omul civilizat de astăzi dă naștere cu cel mai fin spirit „științific” celor mai complicate instrumente pentru a-și satisface aceleași nevoi. El îmbracă impulsul iubirii cu cel mai mare rafinament posibil, poate în ceea ce el numește poezie, însă cel ce poate să dea la o parte numeroasele văluri, va descoperi în spatele tuturor acestora ceea ce trăiește și în sălbatic ca impuls, iar în spatele „spiritului științific” încorporat în instrumentele sale – aceeași nevoie de hrană.

Pare nebunesc să vorbești în acest fel. Însă aceasta li se va părea astfel numai celor ce nu presimt faptul că întreaga lor gândire nu este nimic altceva decât o obișnuință impregnată în ei de epoca în care trăiesc, în vreme ce ei cred totuși că judecă lucrurile pe deplin din ei înșiși și în mod independent. După opinia generală am realizat în „cultură” atâtea lucruri minunate. Nimeni însă nu va putea să nege adevărul cuvintelor pe care le va auzi, dacă va vrea să petreacă o jumătate de zi liniștită chibzuind la ce anume deosebește o civilizație pur materială de sălbăticie și barbarie. Să fie oare într-un sens mai înalt o diferență așa de mare dacă grânele sunt zdrobite între două pietre și se merge în pădure la vânat sau dacă cineva se folosește de telefon sau de telegraf pentru a cumpăra grâne din anumite locuri îndepărtate? Nu este în definitiv, de aceeași importanță, dintr-un anumit punct de vedere, dacă o gospodină povestește alteia că în acest an ea a țesut atâtea stofă sau dacă zilnic sute de ziare povestesc că deputatul X a ținut astăzi un discurs extraordinar pentru ca într-un ținut oarecare să fie construită o linie de cale ferată, pentru ca regiunea Y să fie aprovizionată cu cereale din regiunea Z. Sau, în

sfârșit, este oare ceva mult superior dacă un scriitor ne povestește în ce mod rafinat Eugenius a reușit să o elibereze pe Hermine, decât atunci când cavalerul Franz povestește într-un mod naiv cum a ajuns el la Katharina sa?

Cei ce evită bucuria să-și facă o opinie clară despre astfel de lucruri, vor zâmbi poate la aceste gânduri. Ei îi consideră pe cei ce își fac astfel de gânduri niște visători sau niște fanți străini de lume. Și poate că au „dreptate”. Și ai întotdeauna în acest fel „dreptate”, dacă iei apărarea trivialului în fața a ceea ce este dobândit „numai în gânduri”.

Nu este intenția noastră să ne certăm cu cineva. Arătăm numai ceea ce credem că este adevărul pe care îl recunoaștem; și așteptăm până ce acesta își va găsi ecoul în inimile altora. Pentru că avem convingerea că este suficient ca omul să vrea, pentru ca în el să se facă auzită vocea care îi vorbește despre determinarea lui veșnică. Această voce s-a făcut întotdeauna auzită, oricât de departe ne-am întoarce în perioadele despre care ne relatează tradițiile diferitelor popoare. Ce fel de impuls plin de râvnă este acela care a scos la iveală adevărul Bibliei, cel pe care mai târziu Faust a vrut să-l țină ascuns „în spatele ușii” pentru o perioadă? În liniștea chiliei sale călugărul singuratic și-a frământat mintea pentru a întemeia sensul cuvintelor scrise, și-a rănit genunchii noapți întregi în fața altarului pentru a găsi o inspirație referitoare la aceste cuvinte. Apoi s-a ridicat din amvon pentru a împărtăși în cuvinte arzătoare oamenilor ce se străduiesc, cele ce i-au fost dăruite în singurătate inimii sale, despre determinarea lor veșnică. Și alte imagini, mai puțin frumoase ni se înfățișează atunci când privim la spiritul omului însetat după adevăr. Rugurile Inchiziției, consecințele ereziei se desfășoară în fața sufletului nostru – în care au trăit din plin în căutarea „Cuvântului” fanatismul sau ipocrizia și dorința de putere. Să privim încă o dată la statura lui Faust. Omul secolului XVI se lăsa condus de diavol dacă voia să devină un om care știe și nu un simplu credincios. Goethe îi conferă

eliberarea pentru că el însuși nu a rămas la credința întunecată, ci mereu „s-a străduit năzuind”. Simbolul înțelepciunii ce ne este dată prin cercetare este Lucifer, purtător al luminii. Copiii lui Lucifer sunt toți cei ce se străduiesc spre cunoaștere, spre înțelepciune. Cititorul în astre chaldean, preotul egiptean, brahmanul indian: cu toții au fost copiii lui Lucifer. Și deja primul om, cel care s-a lăsat învățat de către șarpe despre ce este „binele și răul”, a devenit copilul lui Lucifer. Dar toți acești copii ai lui Lucifer au putut de asemenea să devină credincioși. Da, așa trebuiau să devină, dacă îi înțelegeau în mod corect înțelepciunea. Pentru că această înțelepciune era pentru ei o „solie plină de bucurie”. Ea le vorbea despre temelia divină a lumii și a omului. Ceea ce ei cercetau prin puterea cunoașterii lor, constituia misterul cel mai sfânt al lumii, în fața căruia îngenuneau plini de cucernicie – aceasta era lumina care arăta sufletelor lor calea spre propria determinare. Înțelepciunea lor, privită cu prețuire sfântă, aceasta era credința, aceasta era religia. Ceea ce lor le aducea Lucifer, lumina ca un lucru divin în fața privirii sufletelor lor. Ei erau recunoscători lui Lucifer pentru că aveau un Dumnezeu. Dacă omul face pe Dumnezeu opusul lui Lucifer, atunci aduce dezbinare între inimă și cap. Iar aceasta înseamnă paralizarea entuziasmului inimii, așa cum fac oamenii cultivați din timpul nostru, care nu înalță cunoașterea capului până la devoțiune religioasă.

Ca anesteziați stau mulți în fața descoperirilor științelor naturii. Telescopul, microscopul, darwinismul par să vorbească altfel despre lume și viață decât cărțile sfinte ale părinților. Iar Copernic, Galilei, Darwin vorbesc cu o forță mai convingătoare. Ei sunt copiii lui Lucifer ai timpului nostru. Dar ei singuri nu pot fi „mesageri aducători de bucurie”. Ei nu-și mai poartă lumina până sus în înălțimile spre care privea odinioară omenirea, când căuta patria sufletului. De aceea ei pot să apară celor cucernici ca niște spirite ale răului, care, ca și Faust, duce pe oameni la degradare spirituală. Acestora Lucifer se poate să le fie etern opozant al lui Dumnezeu. Cei însă ce sunt cuprinși numai

de ceea ce Lucifer le oferă pe calea științei „moderne”, vor fi conduși spre indiferență cu privire la chemarea lor divină. Pentru ei Lucifer este cu adevărat „conducătorul acestei lumi”. El îi învață cum planetele se rotesc în jurul soarelui, cum treptat oamenii s-au născut din viețuitoare mai imperfecte; însă el nu le vorbește despre ceea ce în ei sfidează „stânca amenințătoare, norii ce plutesc în marea de foc”. Astronomia a pus forțe de atracție reci, seci în locul unde altădată, din iubire divină, Serafimii făceau să se rotească corpurile cerești. Dacă în secolul XVIII marele cercetător al naturii Carl von Linne încă mai spunea că există atâtea specii de plante și animale câte au fost create la origini de forța divină, astăzi științele naturii sunt convinse că aceste specii s-au schimbat de la sine, devenind din imperfecte, perfecte. Lucifer pare să se fi transformat într-un însoțitor singuratic. Mesajul său pare nepotrivit pentru a aprinde cucernicia inimii. Nu a condus el oare pe oameni la idea pe care nu demult un „spirit liber” de mulți îndrăgit o expunea astfel: „Gândul este o formă a forței. Mergem cu aceeași forță cu care gândim. Omul este un organism care transformă diferite forme ale forței în forță de gândire, un organism pe care îl menținem în activitate cu ceea ce numim hrană și cu ajutorul căruia producem ceea ce numim gânduri. Ce minunat proces chimic acela care a putut transforma o simplă cantitate de hrană într-o tragedie divină cum este Hamlet!”

Așa poate să vorbească numai cel ce nu aude până la capăt cuvintele pe care le rostește Lucifer cel modern.

Unul dintre cei ce sub influența noii științe a naturii s-a luptat împotriva „vechii credințe”, David Friedrich Strauss, este de părere că: „Despre credința în lucruri despre care într-o anumită măsură suntem siguri că se petrec, iar într-o altă măsură nu suntem siguri dacă se petrec, și numai într-o mică parte este în afara îndoielii apariția lor – despre faptul că fericirea oamenilor ar trebui să depindă de credința în asemenea lucruri, este așa de absurd, că astăzi nu mai este nevoie să vorbim despre așa ceva.” Ceea ce însă se poate replica

unor astfel de cuvinte a spus deja într-un mod fericit un mărturisitor al „vechii credințe” din secolul XIII. Marele mistic Eckhart spune: „Un maestru vorbește: Dumnezeu a devenit om, iar prin aceasta întreaga specie umană este înălțată și onorată. Să ne bucurăm că Christos, fratele nostru, s-a ridicat cu propriile sale forțe deasupra întregului cor al îngerilor și stă la dreapta Tatălui. Acest maestru a vorbit foarte bine; în realitate însă eu nu pun mare preț pe acestea. Cu ce m-ar ajuta pe mine dacă aş avea un frate care ar fi bogat, dar eu aş fi sărac? Cu ce m-ar ajuta dacă aş avea un frate care ar fi un om înțelept, pe când eu aş fi un nebun? ...” Dacă însă Meister Eckhart ar fi auzit cuvintele lui Strauss, atunci cu siguranță ar fi putut replica în felul următor: Vorbele tale sunt adevărate și împotriva lor nu s-ar putea ridica nici o obiecție; numai că ele sunt banale. Pentru că tot așa de la sine înțeles mai este încă ceva: pentru ca de la adevăruri ca cele date nouă de telescop și microscop sau de la reprezentări pe care și le făcea Darwin despre mersul evoluției viețuitoarelor să trebuiască să deducem ceva despre destinul sufletului omenesc este un lucru „așa de absurd că în cel mai scurt timp nu va mai fi nevoie să vorbim despre așa ceva”. Pentru că Meister Eckhart a adăugat, la cele spuse, și următoarele: „Tatăl ceresc a ascuns pe Fiul său înăscut în sine și în mine. De ce în sine și în mine? Eu sunt una cu el și nu mă poate îndepărta. În aceeași lucrare Spiritul Sfânt își primește ființa atât de la mine cât și de la Dumnezeu. De ce? Eu sunt în Dumnezeu, iar dacă Sfântul Spirit nu-și ia ființa de la mine, atunci nu o va lua nici de la Dumnezeu. Nu pot fi pe nici o cale exclus.” În acest sens, unui „spirit modern” ar trebui să i se spună următoarele: Spiritul veșnic al universului își ascunde ființa și în stele, și în plante și animale, dar și în mine. De ce în mine? Eu sunt una cu el, așa cum și stelele, plantele și animalele sunt una cu el; și el nu mă poate în nici un fel scoate afară. În același sens își dobândește spiritul adevărul ființei sale atunci când eu îmi cercetez sufletul, la fel cum îl dobândește atunci când cercetez lumea exterioară. Cu ce m-ar ajuta dacă aş cerceta legile după care se mișcă

stelele, dar nu aş putea cunoaşte modul cum forţele care mişcă stelele trăiesc pe un nivel mai înalt în sufletul meu şi nu le-aş putea conduce către scopurile lor?

Cel ce merge pe căile noii cercetări a naturii şi vrea să cerceteze legile sufletului, acela ar trebui să lase să-i vorbească într-o formă înnoită cuvintele pe care misticul Angelus Silesius le rostea în secolul XVII:

„Dacă Christos s-ar naşte de o mie de ori în Beethleem, dar nu se naşte şi în tine, atunci tu rămâi pe veci pierdut.”

În acelaşi sens, se poate spune astăzi: Dacă ți s-ar oferi de o mie de ori splendoarea construcţiei universului, dar nu descoperi cum trăieşte legea cerului înstelat în propriul tău suflet, atunci „tu rămâi pe veci pierdut”.

Această publicaţie se va ocupa de realităţile vieţii spiritului. Şi va vorbi despre ceea ce aude cel ce rămâne să asculte până la capăt cuvintele lui Lucifer. Adevăratul spirit al noii ştiinţe a naturii nu trebuie să găsească aici un oponent, ci un aliat. La fel cum înţelepţii filozofiei Vedanta de odinioară sau cum preoţii-cercetători din vechiul Egipt se ridicau în felul lor de la propria lor cunoaştere a naturii la cunoaşterea spiritului, tot aşa dorim aici ca de la adevărurile dobândite în spiritul timpului nostru să ne ridicăm până la înălţimile unde cunoaşterea devine „mesager plin de bucurie”, unde ştiinţa este primită cu cucernicie de către inimă, acolo unde sunt plăsmuite idealurile care să ne conducă mai departe decât sunt conduse stelele de forţele lor.

Mai apropiat decât orice obiect al naturii este lucrul despre care e vorba aici: spiritul omului. Despre el însuşi este vorba aici, despre nimic altceva decât despre el însuşi. El însuşi, care aparent se află atât de aproape şi totuşi pe care atât de puţini îl cunosc, în vreme ce mulţi alţii aşa de mică nevoie au să-l cunoască. Pentru cei ce caută lumina spiritului, Lucifer trebuie să le fie mesager. El nu vrea să vorbească despre o credinţă care este străină de cunoaştere. El nu vrea să fie

adulat în inimi pentru a ocoli pe păzitorul porților științei. El vrea să acorde toată atenția acestui păzitor. El nu vrea să predice cucernicie, nici fericire divină ci vrea să arate calea pe care trebuie să meargă știința dacă aceasta vrea să se transforme pe sine însuși în simțire religioasă, dacă vrea să se cufunde cu devotament în spiritul universului. Lucifer știe că soarele poate străluci în inima unuia sau a altuia; dar în același timp el mai știe că drumurile cunoașterii sunt cele care conduc pe culmile unde jocul razelor soarelui lasă să apară strălucirea divină. Lucifer nu trebuie să fie vreun diavol care îl conduce pe Faust, în strădania sa, spre abis; el trebuie să fie un trezitor al celor ce cred în înțelepciunea universului și vor să o transforme pe aceasta în aurul înțelepciunii divine. Lucifer vrea ca Copernic, Galilei, Darwin și Haeckel să fie priviți liber în ochi; și, în același timp, privirea să nu se plece atunci când înțelepții vorbesc despre patria sufletului.

Meditație

Întrebare: Te străduiești spre cunoașterea de sine? Va fi mâine așa-numita ta sine mai importantă pentru univers decât a fost astăzi, când ai cunoscut-o?

Primul răspuns: Nu, dacă tu mâine vei fi la fel ca astăzi, iar cunoașterea ta de mâine va repeta numai existența ta de astăzi.

Al doilea răspuns: Da, dacă tu mâine vei fi altul decât astăzi, iar noua ta existență de mâine va fi urmare a cunoașterii tale de astăzi.